

гр. Бургас ул. "Христо Ботев" 42
тел/факс 817690- Директор
817694- Зам. директор
817693- Канцелария

web: <http://ivazov-burgas.com>
e-mail: ivazov_bs@abv.bg

Утвърждавам:
Виктор Григоров
Директор

План
за противодействие на училищния тормоз
2021/2022 г.

Настоящият план е приет на заседание на педагогическия съвет /ПС/ - Протокол № 18/09.09.2021 г.

I. Общи положения

Оценката на тормоза в гимназията се организира от училищното ръководство и Училищния координационен съвет за справяне с насилието в началото на всяка учебна година с цел определяне на формите и видовете тормоз, участниците в тормоза и местата където най-често се случват.

1.1. Провежда се чрез анкетно проучване от класните ръководители в началото на учебната година;

1.2. Резултатите се обработват в двуседмичен срок от провеждане на анкетата от Училищния координационен съвет за справяне с насилието;

1.3. След обобщаване на резултатите от изследването, педагогическия съветник на гимназията запознава педагогическия и непедagogически персонал с оценката на проблема.

1.4. На базата на извършената оценка Училищния координационен съвет за справяне с насилието изготвя план за противодействие на училищния тормоз, който се актуализира всяка година.

II. Осъзнаване и оценка на проблема

Тормозът е форма на насилие, която се определя като сбор от съзнателни негативни постъпки, които са дълготрайни, насочени към един и същ ученик от страна на един ученик или група. Насилието между деца в училище обхваща широк спектър от прояви. Това е явление със сериозни размери и оставя дълготрайни последици върху психичното здраве и поведението, както на децата, които търпят насилие, така и на онези, които го извършват.

Ключови в разбирането за тормоза са следните характеристики на това поведение:

- Злонамерена проява, която има за цел да нарани или унижи дете;
- Извършва се от позиция на силата, като едната страна използва доминиращата си позиция, за да нарани другата физически или психически, да я унизи или изолира от социалния живот;
- Повтаря се многократно във времето, а не е еднократен и изолиран акт на агресия.

Видове тормоз:

Физически тормоз – блъскане, щипане, разрушаване, удряне, нанасяне на болка, спъване, затваряне в някое помещение, плюене;

Вербален тормоз – подмятания, подигравки, унижение, заплахи, обиди;

Психически тормоз – подмятане, подиграване, закачане, омаловажаване, заплахи, изнудване, повреждане на имущество, кражба и хвърляне на вещи, заплашителни погледи, неприятелско следене;

Социален тормоз – избягване, игнориране, изключване от дейността, одумване и разпространение на зловни слухове, натиск върху другите да не влизат в приятелски отношения с децата, обект на тормоз, изолиране.

Тормозът може да бъде реален или виртуален. Тук спада разпространението на :

- Обидни, заплашителни и подигравателни текстови съобщения по мобилен телефон, електронна поща, Skype, Facebook;

- Разпространяване на материали, които уронват достойнството на детето или го унижават;
- Снимането на детето с мобилен телефон и свободното разпространяване на снимки или видео в интернет или други канали без негово съгласие, на слухове, клюки и заплахи в социалните мрежи, крадене на самоличност и др.

2.2. Резултати от проведеното анкетно проучване в началото на учебната година в СУ „Иван Вазов” – Бургас –отг. Психолог

III. Дейности за предотвратяване на училищния тормоз.

1. Дейности на ниво клас:

1.1. Създаване на пространство, в което се говори открито за тормоза:

- в часа на класа учениците се запознават със същността и видовете тормоз между учениците. Към кого да се обърнат, ако станат свидетели на тормоз или са жертва на тормоз.

срок: 01.11.

отг.: класен ръководител/педагогическият съветник

- използване формите на групова работа, дискусия, решаване на казус, споделяне на опит за разясняване на проблема с цел осъзнаване и оценка на проблема в часовете по ЗП, ЗИП, СИП, час на класа, извънкласни и извънучилищни дейности.

срок: по време на учебната година

отг.: класни ръководители, учители по учебни предмети

- изработване и договаряне на общи правила на поведение в училище, договаряне на процедура, в случай на нарушаване на правилата.

отг.:

срок: класен ръководител

1.2. Класните ръководители запознават родителите на родителска среща с механизма за противодействие на училищния тормоз, с оценката на тормоза в гимназията. Провеждат разговори с родителите в индивидуални или групови срещи при проява на тормоз.

отг.:

срок: класен ръководител

1.3. Провеждане на анкетно проучване в клас, свързано с възникнал проблем.

отг.: при възникнал проблем
срок: класен ръководител, педагогически

съветник

2. Дейности на ниво училище:

2.1. Избор на училищен координационен съвет

срок: 15.10.

отг.: ЗДУД

2.2. Предложения за промени в Правилника за дейността на училището, произтичащи от механизма за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците в училище след направено анкетно проучване

2.3. Педагогическия съвет да обсъди мерки за усъвършенстване на системата за дежурство с оглед на това да бъдат обхванати местата в гимназията, където при етапа на оценка е установено, че се извършва тормоз.

2.4. Педагогическите специалисти преминали обучение за превенция на училищното насилие, стреса и други да организират и проведат подкрепящо обучение на класните ръководители.

срок: при проведено обучение

отг.: преминал обучението

2.5. При наличие на сериозни за разрешаване проблеми, да се предвиди такова обучение в плана за квалификационна дейност на гимназията.

срок: при необходимост

отг.: училищен координационен съвет

2.6. Провеждане на работна среща между училищния координационен съвет и ученическият съвет на гимназията за обсъждане на предложения за промени в правилника за дейността в зависимост от резултатите от направеното анкетно проучване .

срок: 15.11.

отг.: училищен координационен съвет

2.7. Запознаване на родителската общност с механизма за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците в училище и резултатите от направеното анкетно проучване. Предложение от родителите за промени в правилника за дейността на гимназията.

срок: родителска среща за първи срок

отг.: училищен координационен съвет, класни
ръководители

2.8. Провеждане на ефективно дежурство.

срок: ежедневен

отг.: учители

2.9. При установяване на случай на тормоз следва да се уведоми директор/педагогически съветник/училищния координационен съвет за предприемане на мерки за разрешаване на проблема. Училищният координационен съвет свиква свое заседание, на което се запознава с конкретния случай. Случаят се регистрира в регистър за описване на ситуации на тормоз.

3. Дейности на ниво общност:

3.1. Училищния координационен съвет съгласувано с директора на гимназията осигурява реални партньорства с външни за училището организации, специалист:

- отдел „Закрила на детето” към Държавна агенция социално подпомагане;
- детска педагогическа стая;
- Общинска комисия за БППМН;
- РУО – Бургас;
- асоциация „Деметра”
- родители

III. Защитна мрежа. Правила за задълженията на всички служители по темата.

3.1. Интервенции в ситуации на тормоз

Ниво на тормоз	Отговор на гимназията	Отговорни лица
Ниско нарушение на правилата	Прекратяване - изтъкване на нарушеното правило, налагане на съответната мярка	Учител, класен ръководител
Повтаряне на едни и същи нарушения на правилата	Протокол за тормоз – възстановяване на щетата Уведомява се училищна комисия за БППМН Разговор с родител	Класен ръководител Училищен координационен съвет Директор
Сериозно - злоупотреба със сила, както и при екстремни ситуации, в които	Насочва се към: Общинска комисия за БППМН Отдел „Закрила на детето”	Училищен координационен съвет Директор

съществува опасност за живота и здравето, телесния интегритет – както на ученика-жертва, така и на ученика-извършител	и РУ на МВР по сила на координационния механизъм Протокол за тормоз – среща с родител Възстановяване на щетата Включване на учениците в различни програми	
---	--	--

IV. Действия за справяне с установен училищен тормоз

Важно е да се разграничат случаите, когато не се касае за тормоз, а само за игра или приятелско премерване на силите между учениците. За целта е необходимо да се наблюдава поведението на децата, включително и на тези, които само присъстват без активно участие. По-голяма част от ситуациите на тормоз следва да бъдат овладени от учителите/служителите, а някои и от самите деца. Всяка намеса изисква внимателна преценка на ситуацията и нейната тежест.

4.2. Първа стъпка: Прекратяване на ситуация на тормоз:

Задължение на всеки учител/служител е да се намеси, за да прекрати ситуацията на тормоз, на който е станал свидетел.

В случаите на физически тормоз учениците трябва да бъдат разделени и да се прекрати физическия контакт между тях незабавно, да се уведоми красния ръководител и родителите.

Не трябва веднага да се разпитва за случилото се, да се обсъждат причините за насилието или да се изяснява ситуацията. Това следва да се случи в по-късен етап.

Важно е учителят/служителят ясно да обяви пред всички, че това е насилие и то е недопустимо поведение.

4.3. Втора стъпка: Реакции спрямо детето, което е упражнявало тормоз:

Когато става въпрос за първа проява, която не е тежка по отношение на нанесената вреда, може да се приложи подходът за възстановяване на щетата. Той се прилага от класния ръководител или психолога. Подходът за възстановяване на щетите изисква време и по-задълбочен разговор с ученика. Важно е учителят със спокоен и умерен тон, както и с държанието си, да покаже ясно, че проблемът е в начина на поведение, а не в личността на самия ученик и че се действа с оглед отново да се възстановят ценностите, към които училището се придържа, а не за да бъде наказан.

Ключов момент във възстановяването на щетата е, че класният ръководител разговаря с ученика, а ученикът сам избира и решава как ще поправи грешката си, с което отново ще се възстанови нарушената ценност.

С това негово решение трябва да се съгласи и ученикът, който е бил потърпевш от тормоза. Като първа стъпка класният ръководител изслушва детето. Не е желателно детето да се изслушва съвместно с потърпевщото дете.

След изясняване на ситуацията и постигане на договорка, класният ръководител за определен период от време проследява поведението на децата и дава обратна връзка на училищния координационен съвет.

4.4. Трета стъпка: Реакции спрямо дете, което е обект на тормоз:

Работата с деца, които са обект на тормоз, е насочена към формиране у тях на умения за справяне с подобно поведение.

- Класният ръководител говори с детето, по възможност още същия ден, за да разбере какво точно се е случило;
- Подчертава се поверителността на разговора, като се спомене кои ще бъдат уведомени за случилото се;
- Класният ръководител наблюдава детето в следващите дни, за да се увери как се чувства и при необходимост отново разговаря с него.

4.5. Четвърта стъпка: Реакции спрямо наблюдателите:

Класният ръководител в часа на класа изтъква тези ученици, които са се намесили в защита ценностите на училището. На останалите се споделя очакването да направят същото, ако се случи в бъдеще;

Класният ръководител насърчава учениците за грижа спрямо тормозеното дете.

При възникнала ситуация на тормоз не се отстраняват наблюдателите, когато се управлява или прекратява ситуация на тормоз като всички, които са били там да видят какво се прави съгласно правилата на гимназията.

V. Училищна система за насочване към други служби

5.1. Регистриране на ситуации на тормоз

Създава се регистър за описване на ситуации на тормоз в гимназията.

Всяка ситуация на тормоз се регистрира и описва от учителя, който я е наблюдавал с цел да се проследи развитието на случая във времето и да се планира подходяща интервенция.

Регистърът съдържа следните реквизити:

Дата	Кратко описание на ситуацията	Участници	Клас	Предприети мерки	Подпис
-------------	--------------------------------------	------------------	-------------	-------------------------	---------------

Регистърът се съхранява в канцеларията на гимназията.

5.2. Насочване към други служби

В случаите, при които поведението на детето се отличава с изразени агресивни прояви, снижен контрол върху гнева, склонност да разрешава конфликти с насилие е необходимо да бъде потърсено съдействие от страна на отдел „Закрила на детето” по местоживееене.

Като първа стъпка се уведомява директора на училището за задействане на утвърдения в гимназията план за действие по Координационния механизъм.